

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KNIHOVEN ČVUT

Zpracovala: PhDr. Barbora Ramajzlová

Podklady připravily:

Stanislava Bořilová, RNDr. Ivana Hájková, PhDr. Jaroslava Goldšmídová,
PhDr. Lenka Krejčová, PhDr. Helena Kovářiková, Mgr. Tereza Macháčková, PhDr. Marta Machytková,
Bc. Magdalena Maňhalová, Mgr. Michaela Morysková, Mgr. Ilona Rožánková, Mgr. Jarmila Štruncová,
PhDr. Ludmila Tichá, Mgr. Ilona Trtíková

– květen 2008 –

Obsah

Úvod	3
System knihoven ČVUT	3
Knihovní a informační fondy.....	4
Financování knihovních a informačních fondů	5
Služby.....	8
Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů	11
Informační vzdělávání uživatelů	17
Vysokoškolské kvalifikační práce	18
Podpora vědy a výzkumu.....	19
Knihovní systém	19
Prostorové vybavení.....	19
Personální obsazení	20
Účast ČVUT v projektu Národní technické knihovny.....	20
Další aktivity	21
Publikační a přednášková činnost.....	22
Granty.....	24
Seznam zaměstnanců knihoven.....	25

Úvod

Výroční zpráva informuje o výsledcích činnosti knihoven ČVUT za uplynulý rok. Zpráva se zabývá rozbořem financování informačních zdrojů, informuje o poskytovaných službách a jejich využívání. Rekapituluje stav dostupnosti elektronických informačních zdrojů a jejich konkrétní využití. Zpráva informuje o všech dalších aktivitách knihoven ČVUT.

Systém knihoven ČVUT

Knihovnicko–informační podpora vzdělávacího a vědeckovýzkumného procesu školy je zajišťována ze statutu ČVUT prostřednictvím systému knihoven ČVUT. Tvoří jej knihovny fakult, vysokoškolských ústavů a knihovna Výpočetního a informačního centra:

Ústřední knihovna Fakulty stavební a Fakulty architektury (FSv+FA)*

Thákurova 7, Praha 6 – Dejvice

Ústřední knihovna Fakulty strojní (FS)*

Karlovo nám. 13, Praha 2 – Nové Město

Ústřední knihovna Fakulty elektrotechnické (FEL)*

Technická 2, Praha 6 – Dejvice

Ústřední knihovna Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské (FJFI)

Břehová 7, Praha 1

Ústřední knihovna Fakulty dopravní (FD)

Horská 3, Praha 2

Knihovna Fakulty biomedicínského inženýrství (FBMI)

Sítná 3105, 272 01 Kladno

Knihovna Kloknerova ústavu (KÚ)

Šolínova 7, Praha 6 – Dejvice

Knihovna Masarykova ústavu vyšších studií (MÚVS)

Horská 3, Praha 2

Knihovna Výpočetního a informačního centra (VIC)

Oddělení knihoven VIC

Zikova 4, Praha 6 – Dejvice

*součástí jsou dílčí (katederní nebo ústavní) knihovny

Tyto vyjmenované knihovny jsou podle knihovního zákona zařazeny do evidence Ministerstva kultury ČR jako základní knihovny se specializovaným fondem. V rámci systému knihoven spolupracují také výběrové příruční knihovny Archivu ČVUT a Výzkumného centra průmyslového dědictví ČVUT. Informace o jednotlivých knihovnách jsou dostupné na webových stránkách <http://knihovny.cvut.cz/>.

Knihovny, ač dislokované po Praze i mimo ni, pracují ve sjednoceném prostředí – jednotný knihovní software a jednotné využívání informačních technologií, souborný katalog knihovních fondů, společná databáze uživatelů, správa sdílené katalogizace dokumentů, zajišťování a zpřístupňování elektronických informačních zdrojů, správa a rozvoj systému elektronických služeb, tvorba a správa webových stránek knihoven ČVUT, rozvoj informačního vzdělávání uživatelů knihovnicko–informačních služeb, centrální grantová činnost a další činnosti.

Podle základních statistických ukazatelů vypadal rok 2007 v jednotlivých knihovnách dle následující tabulky:

ČVUT	FSv+FA	FS	FEL	FJFI	FD	FBMI	MUVS	KU	VIC	Celkem
Kn. fond	164 940	106 872	110 972	75 045	14 393	4 270	8 313	31 128	818	516 751
Přírůstky	2 587	1 169	1 769	2 279	1 618	1 268	645	284	25	11 644
Výpůjčky	23 253	22 169	16 314	7 617	25 516	2 111	10 391	703	338	108 412
Uživatelé	7 489	5 528	6 491	2 187	2 086	436	1 691	356	77	26 341
Časopisy - tištěné	142	142	195	86	76	0	32	52	3	728
Stud.míst	155	126	77	50	76	24	7	4	0	519
Knihovníci	8,0	9,4	7,5	3,2	2,5	0,8	2,0	1,0	0,1	34,5

tab. 1

Pro srovnání jsou v následující tabulce uvedeny souhrnné statistické údaje za léta 2002 – 2007.

ČVUT	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Knihovní fondy	499 189	494 978	499 014	499 022	503 626	509 275	515 923	516 751
Přírůstky/rok	7 897	6 671	9 357	9 421	9 983	10 476	11 802	11 644
Výpůjčky/rok	65 119	62 786	67 181	70 655	66 839	81 224	88 520	108 412
Počet uživatelů	24 990	28 570	20 331	21 493	24 240	23 339	26 012	26 341
Počet tištěných čas.	735	781	710	719	724	726	748	728
Studijní místa	470	440	432	432	436	436	519	519
Knihovníci	32,8	32,0	31,6	32,6	33,6	34,4	33,8	34,5

tab. 2

Knihovní a informační fondy

Knihovny ČVUT budují specializované fondy informačních zdrojů – klasické i elektronické – podle informačního profilu, který vychází ze zaměření studijních programů a studijních oborů a konkrétní vědecké a výzkumné činnosti fakult a ústavů. Akviziční proces probíhá v úzké součinnosti s pedagogy a vědeckými pracovníky.

V roce 2007 bylo do fondů knihoven ČVUT pořízeno 11 644 knihovních jednotek, tedy o 158 knihovních jednotek méně než v roce minulém. Ale při pohledu na vývoj přírůstků (graf 3), lze konstatovat stabilizovaný trend ročního nárůstu. Přírůstek je tvořen dokumenty, které jsou převážně pořizovány nákupem, menší část přírůstků je získávána jako dary, mezinárodní výměnou nebo jako tzv. povinné výtisky – tiskoviny, které vydává Nakladatelství ČVUT. Knihovny ČVUT provádějí systematickou aktualizaci svých fondů. V roce 2007 bylo vyřazeno z fondů celkem 10 815 knihovních jednotek.

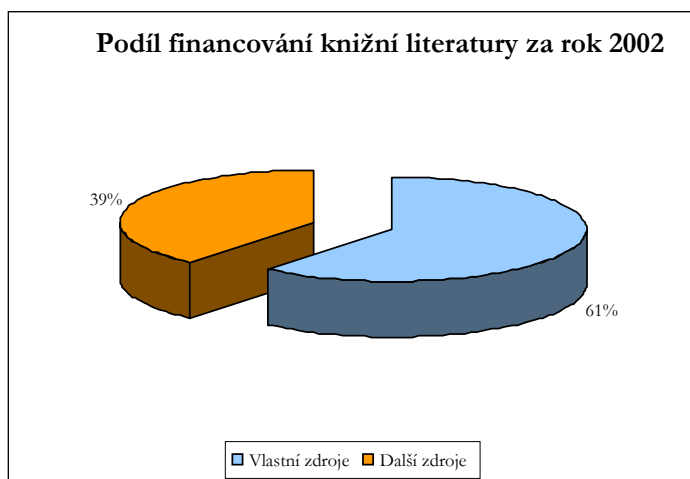
Časopisecký fond obsahoval 728 titulů časopisů, které jednotlivé knihovny ČVUT předplácely v tištěné formě. Dvojnásobný byl počet titulů, které byly zpřístupňovány elektronicky. Celkem bylo v roce 2007 zpřístupňováno 1598 titulů, z toho 150 titulů vydavatelství Elsevier, 217 titulů vydavatelství Wiley, 1 117 titulů vydavatelství Springer (v tomto počtu jsou zahrnuty i časopisy

vydavatelství Kluwer), 24 časopisů v rámci digitální knihovny společnosti IEEE CS a 90 titulů v digitální knihovně ACM.

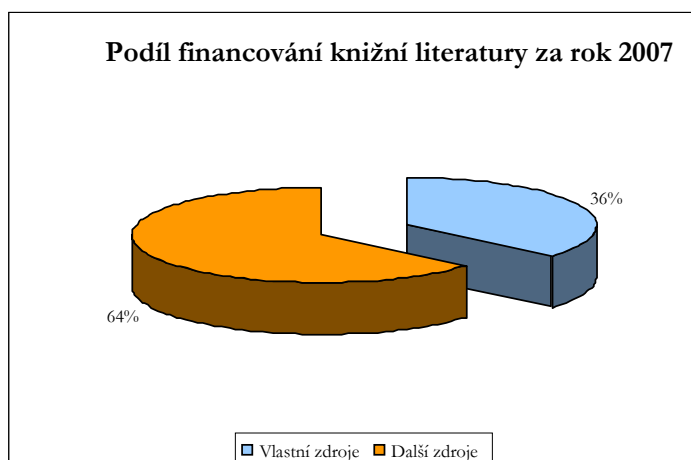
Elektronický informační fond byl dále tvořen bibliografickými a fulltextovými databázemi, přístupem k vybraným sborníkům a systematicky uspořádanými odkazy na volně dostupné informační zdroje. Nově začal být budován fond elektronických knih, a to nejen formou licencovaného přístupu, ale jejich trvalým nákupem. Elektronickému informačnímu fondu je věnována kapitola Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů.

Financování knihovních a informačních fondů

Pořizování nových knihovních fondů je financováno z různých zdrojů, a to jak z finančního limitu (rozpočtu), který je přidělen každé knihovně přímo fakultou nebo ústavem, tak z provozních prostředků kateder a ústavů fakult. Dalším zdrojem financování jsou prostředky z grantové činnosti, z výzkumných záměrů, příp. z doplňkové činnosti. Tzv. další finanční zdroje tvoří stále větší podíl na nákupu knižní literatury. Pro srovnání je na koláčových grafech 1, 2 porovnán současný nárůst tohoto podílu oproti roku 2002. V důsledku tohoto způsobu financování je většina nových přírůstků umístěna v knihovnách kateder a ústavů fakult, jejich dostupnost jiným uživatelům je zajišťována prostřednictvím služeb dané fakultní knihovny.

graf 1

graf 2

Tištěné časopisy jsou většinou financovány z rozpočtů knihoven, jen v menší míře z dalších finančních zdrojů. Časopisy jsou k dispozici v prostorách knihoven, ale poměrně velká část – 295 titulů – je umístěna na katedrách.

V tabulce 3 jsou uvedeny konkrétní částky, které byly na jednotlivých fakultách a součástech věnovány na nákup knižního a časopiseckého fondu, částky jsou rozděleny podle způsobu financování.

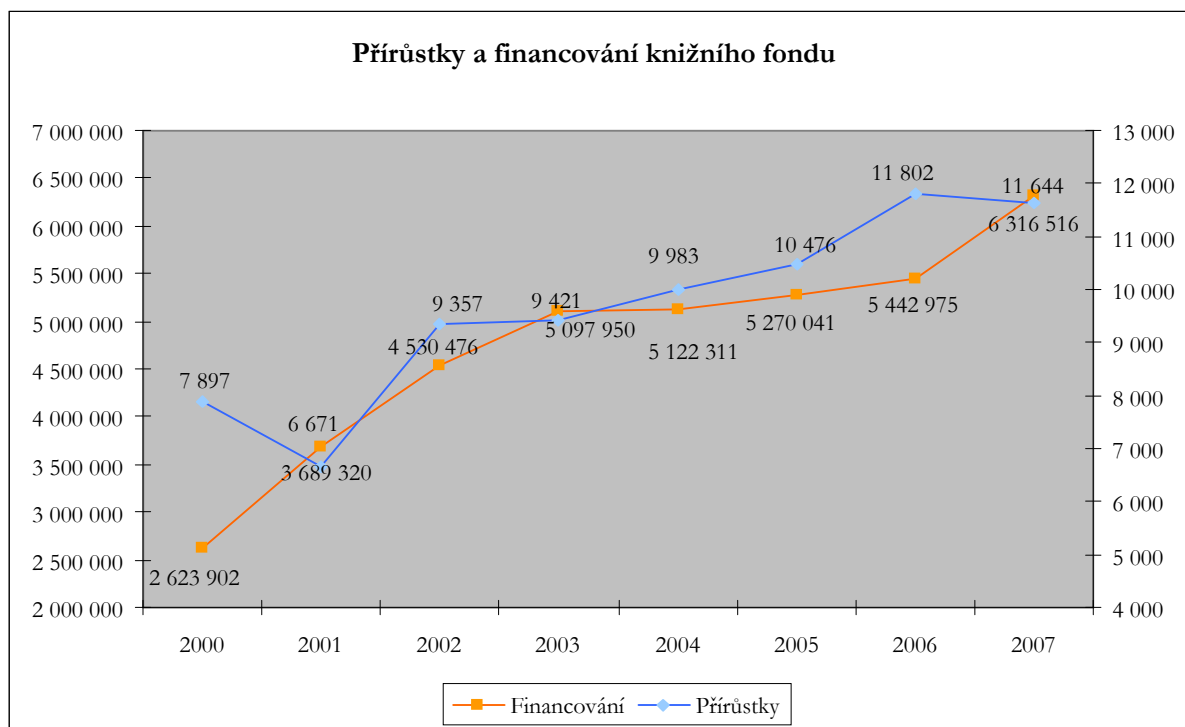
Financování knižní a časopisecké literatury

Fakulta	Knihy		Časopisy		Celkem
	Vlastní finanční zdroje*	Další finanční zdroje**	Vlastní finanční zdroje	Další finanční zdroje	
FSv +FA	473 987	1 059 591	602 847	83 362	2 219 787
FS	480 720	475 842	620 315	15 247	1 592 124
FEL	343 805	1 246 390	1 148 946	461 739	3 200 880
FJFI	473 398	500 415	1 002 988	-	1 976 801
FD	307 510	143 636	46 501	-	497 647
FBMI	140 473	465 707	-	-	606 180
KU	-	25 482	222 655	6 248	254 385
MUVS	54 455	120 537	21 411	44 241	240 644
VIC	3 042	1 526	3 620	-	8188
Celkem	2 277 390	4 039 126	3 669 283	610 837	10 596 636

tab. 3

* vlastní finanční zdroje (rozpočet knihovny, provozní prostředky kateder)

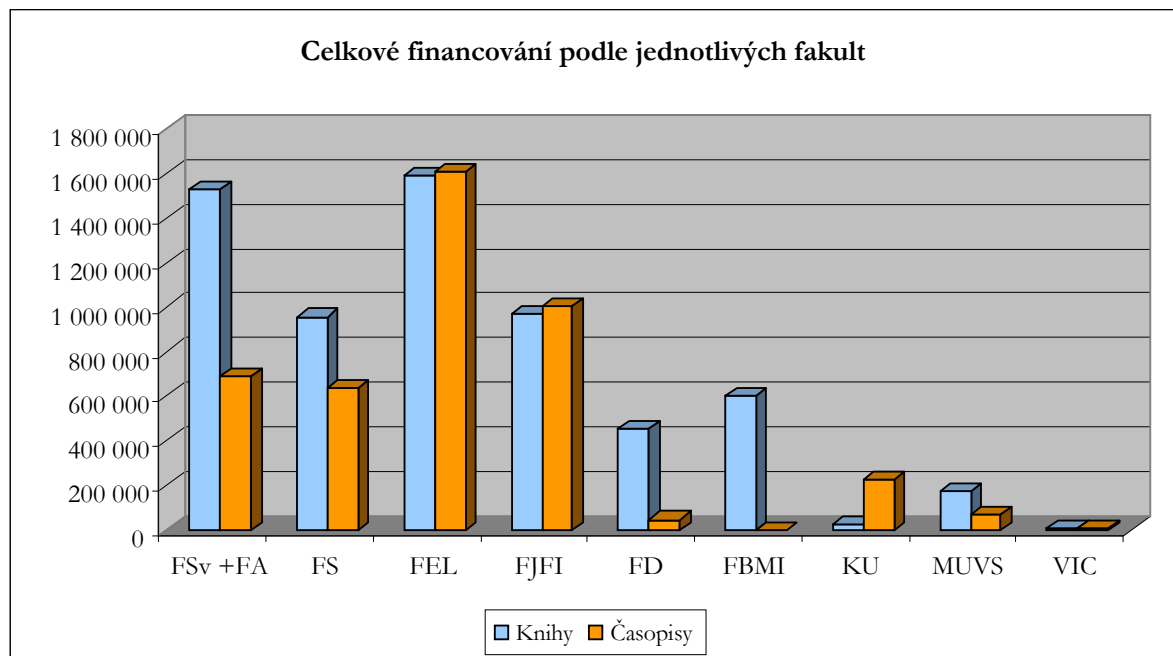
** další finanční zdroje (granty, výzkumné záměry, doplňková činnost)

graf 3

Na předchozím grafu 3 je vidět dlouhodobý vývoj vztahu objemu přírůstků a objemu prostředků na ně vynaložených.

Celkové financování knižního a časopiseckého fondu v roce 2007 na jednotlivých fakultách a součástech je uvedeno na grafu 4.

graf 4

Financování elektronických informačních zdrojů

Dostupnost elektronických informačních zdrojů (EIZ) byla zajištěna jednak z finančních prostředků školy, jednak z dotace programu MŠMT 1N *Informační infrastruktura pro výzkum*. V roce 2007 bylo z centrálních prostředků školy věnováno na zpřístupňování elektronických informačních zdrojů a jejich podporu 845 000,- Kč.

V tabulce 4 jsou uvedeny konkrétní částky, které poskytla škola z vlastních prostředků na financování elektronických informačních zdrojů v uplynulých letech.

Elektronické informační zdroje	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	1 349 545	845 000	1 255 000	1 285 000	610 000	625 000	799 000	845 000

tab. 4

Celkové financování knihovních a informačních fondů

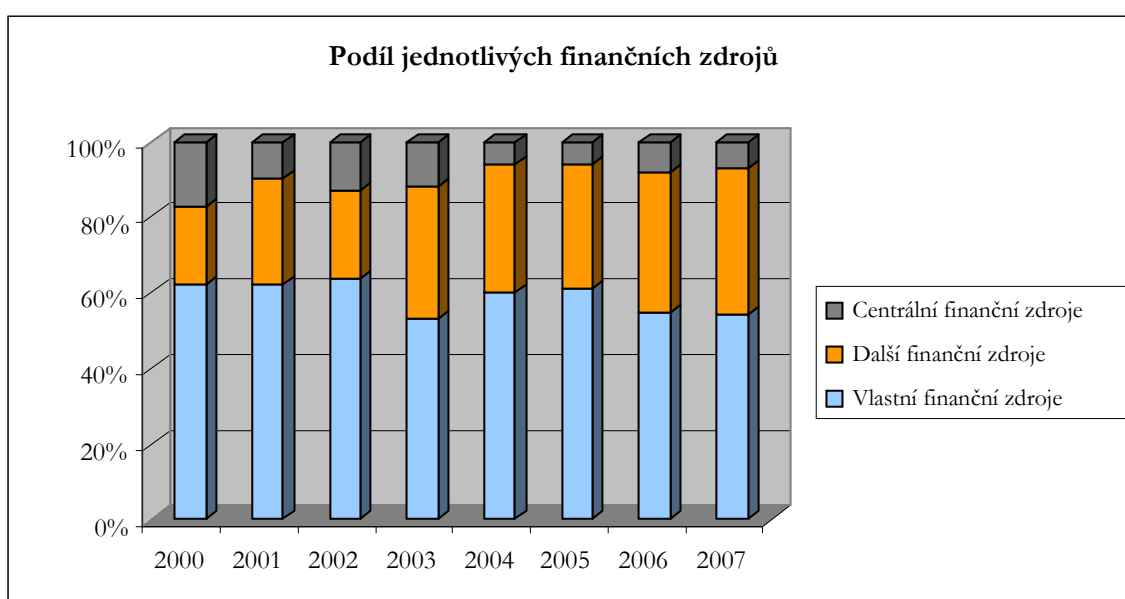
Oproti předchozímu roku se v celkovém financování v roce 2007 projevil nárůst o 1,5 mil. Kč, na pořízení knihovních a informačních fondů bylo věnováno skoro 11,5 mil. Kč. I přes toto navýšení byl zaznamenán mírný pokles v počtu přírůstků (o 158 knihovních jednotek) i v počtu tištěných časopisů (o 20 titulů). Lze tedy jen konstatovat, že růst cen informačních zdrojů má stále zvyšující tendenci a s touto skutečností musíme počítat i v dlouhodobých plánech.

Pro srovnání jsou v tabulce 5 uvedeny celkové sumy, které byly věnovány na nákup informačních zdrojů na ČVUT v období 2000 – 2007.

Informační zdroje ČVUT	2 000	2 001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	8 349 611	8 475 879	9 686 367	10 781 140	9 760 143	9 969 349	10 337 854	11 441 636

tab. 5

Dlouhodobé financování knihoven ČVUT z hlediska toků finančních zdrojů na pořizování informačních zdrojů, a to jak knižní produkce, periodik i elektronických informačních zdrojů, zobrazuje graf 5.

graf 5

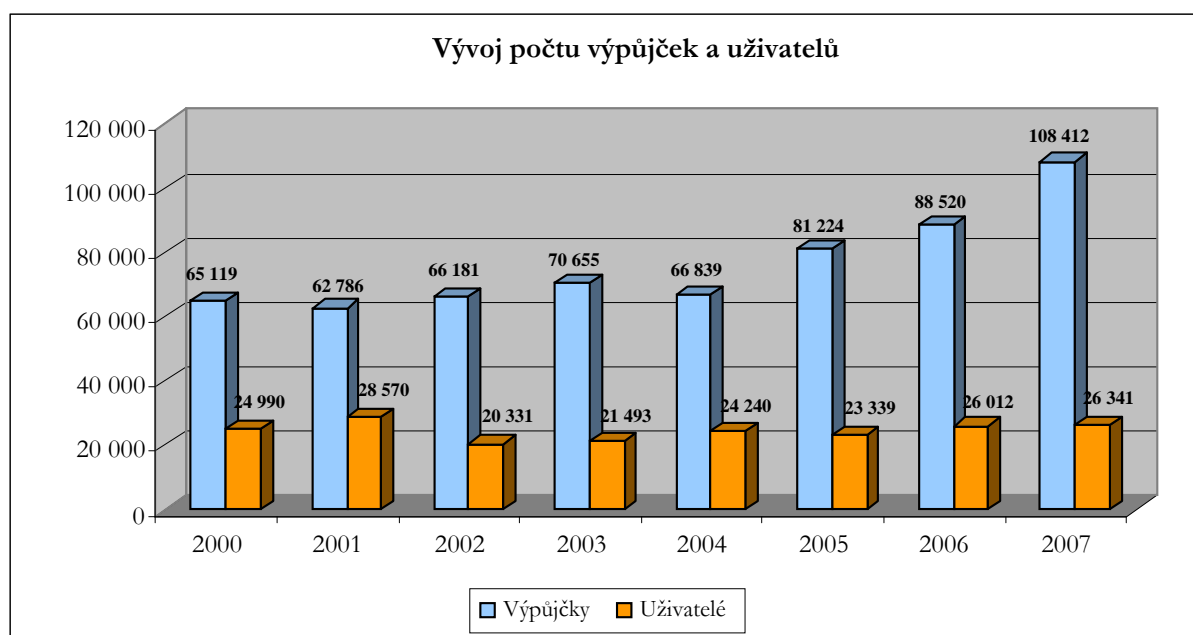
Ještě jednou shrňme, že centrální finanční zdroje jsou přidělovány univerzitou na zajištění licencí a služeb, které souvisejí s dostupností EIZ, a další finanční zdroje jsou získávány z grantů, výzkumných záměrů, příp. z doplňkové činnosti. Vlastními finančními zdroji jsou myšleny neinvestiční prostředky, které jsou přidělovány knihovně (rozpočet) nebo jsou vytvářeny z provozních prostředků kateder či ústavů.

Služby

Podle svých Knihovních a výpůjčních řádů knihovny ČVUT poskytují služby registrovaným uživatelům, kterými jsou převážně studenti ČVUT všech typů studia, pedagogičtí a vědeckovýzkumní pracovníci ČVUT (interní uživatelé). V rámci poskytování veřejných knihovnicko-informačních služeb, povinnost vyplývající z knihovního zákona, mohou knihovny ČVUT využívat studenti a pracovníci jiných vysokých škol a odborná veřejnost jako externí uživatelé. Meziknihovní službou jsou poskytovány služby také jiným knihovnám a informačním institucím v ČR, příp. i zahraničním institucím jako mezinárodní meziknihovní výpůjční služba.

Základní službou knihoven je **výpůjční služba**. Registrovány jsou výpůjčky absenční (včetně jejich prolongací) a meziknihovní výpůjčky. Prostřednictvím svého konta v Katalogu knihoven ČVUT ve webovém prostředí uživatel může kontrolovat, co má půjčeno, může požádat o prodloužení výpůjčky (prolongaci) a provést rezervaci na půjčený dokument v kterékoliv knihovně ČVUT. Tyto služby byly i v roce 2007 hodně využívány. Celkový objem **absenčních výpůjček** se zvýšil o 20 tisíc. Zvýšení zaznamenala knihovna Fakulty dopravní, kde je stanovena kratší doba pro výpůjčku studentů, takže obratovost fondu je zde vyšší. Velký nárůst výpůjček evidovala knihovna Masarykova ústavu vyšších studií, ten jde na vrub studentům z fakult ČVUT, kteří potřebují literaturu z oboru ekonomie.

Na grafu 6 je znázorněn vývoj objemu výpůjček a stav počtu uživatelů v období 2000 – 2007.

graf 6

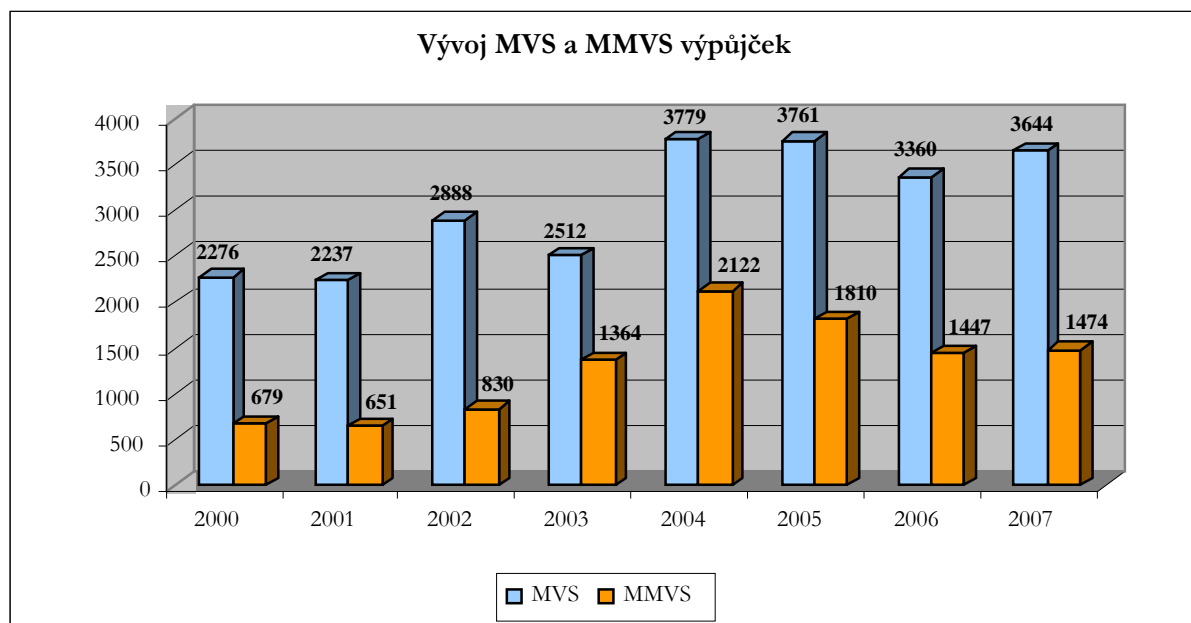
Drtivou většinu uživatelů tvoří studenti ČVUT (cca 75 %), necelých 15 % uživatelů tvoří pracovníci školy. Knihovny slouží i odborné veřejnosti, z celkového počtu uživatelů patří do této kategorie necelých 10 %.

Celkový počet registrovaných uživatelů, tj. těch, kteří si aktivovali identifikační průkaz v knihovnách ČVUT, je 26 341. Celkový počet aktivních uživatelů, tj. těch, kteří v roce 2007 měli alespoň jednu absenční výpůjčku, je 11 516. Počet aktivních uživatelů je ale vyšší, protože neevidujeme prezenční výpůjčky, které se váží na volně dostupný fond. Řada uživatelů má zájem pouze o přístup k elektronickému fondu, takže je bez fyzických výpůjček.

Prezenční výpůjčky v knihovnách nejsou evidovány, jejich nárůst je sledován pracovníky ve službách. Je evidentní, že při stále se zvyšujícím objemu volně přístupného fondu roste i objem prezenčních výpůjček. Srovnáme-li současný stav 84 492 tisíc knihovních jednotek ve volném výběru s rokem 1999, kdy bylo tímto způsobem zpřístupněno 43 000 knihovních jednotek, je to takřka dvojnásobný nárůst.

Lze ale také konstatovat, že studenti stále více využívají ty služby knihoven, které nevyžadují jejich fyzickou návštěvu a mohou je využívat odkudkoliv a kdykoliv. Tento trend vede knihovníky k větší orientaci na poskytování online služeb.

Knihovny ČVUT zajišťovaly výpůjčky vyžádaných dokumentů přes **meziknihovní výpůjční služby (MVS)** a **mezinárodní meziknihovní výpůjční služby (MMVS)**. V rámci meziknihovních výpůjčních služeb (MVS) bylo v roce 2007 realizováno 3 644 výpůjček (jedná se o primární dokumenty, které vlastní jiné knihovny). Prostřednictvím mezinárodní výpůjční služby (MMVS) bylo realizováno pouze 1 474 výpůjček. Zájem o tuto službu stále trvá, některé zahraniční dokumenty již není třeba fyzicky půjčovat, postačuje dodání jejich částí elektronickou cestou (služba elektronického dodávání dokumentů). Odráží se zde i nárůst využívání plnotextových databází a využívání služeb typu „e-linking“. Vývoj výpůjček MVS a MMVS je znázorněn na grafu 7. Zájem je také o výpůjčky z našeho fondu, zejména o nově pořizované knihy z let 2000-2007.

graf 7

Knihovny poskytovaly v roce 2007 **konzultační a poradenské služby**. Objem těchto služeb je evidován pouze v některých knihovnách. Stále roste zájem o individuální konzultace, a to prostřednictvím elektronické pošty, telefonicky a především při osobní návštěvě knihovny. Např. jen v Ústřední knihovně Fakulty strojní bylo poskytnuto 262 konzultací, zejména k využívání EIZ a způsobům citování. Na základě některých opakovaných dotazů je budován soubor často kladených otázek (FAQ), a to jak na stránkách knihoven ČVUT, tak přímo v Katalogu knihoven ČVUT.

V oblasti **referenčních služeb** byla v roce 2007 rozvíjena zejména jejich virtuální forma. S podporou projektu FRVŠ *Referenční služby online – rozvoj knihoven ČVUT* byla uživatelům zpřístupněna služba *RefWorks s*, která umožňuje vytváření osobních bibliografických databází, jednoduchým způsobem do nich importovat bibliografické záznamy, sdílet bibliografické citace apod. Online služba *RefWorks* je produktem producenta CSA (Cambridge Scientific Abstract) je spravována na jeho serveru a poskytována na základě ročního předplatného.

Součástí systému je modul *RefShare*, který umožňuje vytvořené adresáře sdílet s ostatními kolegy. Sdílení je možné dvěma způsoby: adresář je zveřejněn pouze vybraným uživatelům (v tom případě jim majitel adresáře pošle e-mailem zprávu), nebo je sdílený adresář umístěn do tzv. *RefWorks Shared Area ČVUT*, kam mají přístup všichni uživatelé z ČVUT. V modulu *Refshare* mohou i neregistrovaní uživatelé pracovat se záznamy – třídit, vyhledávat, tisknout.

Jednoduchým způsobem lze v modulu RefShare vytvořit RSS kanál, a tím uživatelům nabídnout další přístupovou cestu k informacím.

Knihovny ČVUT začaly službu RefWorks využívat jako efektivní nástroj k prezentování nových informačních zdrojů a pro komunikaci s jejími uživateli. Dobrým příkladem byl např. proces objednávání elektronických knih z vydavatelství Wiley. K efektivnější komunikaci s uživateli byla vytvořena emailová adresa refworks@cvut.cz, kam uživatelé mohou zasílat svoje dotazy.

V nabídce poskytovaných služeb jsou **rešeršní služby** pro interní uživatele. Celkem bylo v roce 2007 zpracováno 440 požadavků na rešerše, což je o 100 rešerší více než v předcházejícím roce. Zatím nelze usuzovat, zda se podařilo zastavit trend předchozích let, kdy se zájem o tuto službu snižoval. I přes tento mírný růst se služby knihoven orientují spíše na konzultace a informační vzdělávání, aby studenti i pedagogové mohli pracovat s databázemi samostatně.

Reprografické služby poskytují pouze některé knihovny. V roce 2007 bylo pořízeno v knihovnách 42 491 stránek kopií. Evidujeme klesající zájem o tuto službu tam, kde je i jiná kopírovací služba dostupná v budovách fakult a součástech ČVUT. Vliv má i skutečnost, že studenti mají k dispozici jiné způsoby a technologie k zhotovování kopií.

Zájem stoupá o **elektronické služby**. Systematicky je rozšiřována nabídka služeb poskytovaných prostřednictvím webu. Vedle standardních služeb spojených s knihovním fondem (prolongace výpůjček, rezervace dokumentů) a elektronického dodávání dokumentů jsou to služby, které se týkají zejména efektivního využívání elektronických informačních zdrojů.

Služba elektronického dodávání dokumentů (EDD ČVUT- <https://edd.cvut.cz/edd/>) je poskytována pouze interním uživatelům. Celkový počet vyřízených požadavků byl 4 398 (za rok 2006 to bylo 4 221 požadavků). Pro splnění tuzemských požadavků knihovny ČVUT ponejvíce využívaly Virtuální polytechnickou knihovnu (VPK), která sjednocuje fondy a služby dnes více než 50 českých knihoven. Služby, které umožňují získat plný text přímo v prostředí předplacených databází a digitálních knihoven, patří dnes k nejvyhledávanějším. Tam, kde nelze použít přímou cestu, je nabízena možnost objednat požadovaný dokument pomocí tlačítka EDD ČVUT, a to prostřednictvím formuláře pro objednání článku. O zajištění a dodání článku se postará knihovna.

Webové stránky knihoven ČVUT (<http://knihovny.cvut.cz/>) vytváří a spravuje oddělení knihoven. Vedle základních informací o knihovnách slouží mj. jako přístupový bod ke všem elektronickým informačním zdrojům a službám. Vzhledem k tomu, že nabídka zdrojů je stále rozšiřována a doplňována, stejně tak nabídka služeb, ukázala se potřeba reagovat na změny a vytvořit novou strukturu webových stránek. V roce 2007 byly nově vytvořeny dvě sekce Referenční služby a Podpora vědy a výzkumu.

Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů

Významnou roli má zajišťování dostupnosti elektronických informačních zdrojů pro pracovníky a studenty ČVUT. Podporou projektu MŠMT z programu 1N pokračoval i v roce 2007 přístup k řadě elektronických informačních zdrojů. Výpočetní a informační centrum je v letech 2004 – 2008 řešitelským pracovištěm projektu 1N *Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické obory*, jehož nositelem je ČVUT a účastníky další vysoké školy (MU, TUL, UPa, UTB, VUT, VŠB-TUO, VŠCHT a ZČU). Díky finančním prostředkům tohoto projektu a spoluúčasti v dalších projektech 1N byl pracovníkům a studentům ČVUT zajištěn přístup k následujícím produktům:

- dokumentografické databáze *Compendex*, *Iconda*, *Inspec*, sjednocené rozhraním databázového centra Dialog
- databázová kolekce *Materials Science with Metadex*
- digitální knihovna *IEEE Computer Society Digital Library*
- digitální knihovna *The ACM Digital Library*
- kolekce *Lecture Notes in Computer Science* (vydavatelství Springer)
- kolekce *Lecture Notes in Mathematics* (vydavatelství Springer)
- digitální knihovna *ScienceDirect* (elektronické verze vybraných časopisů a knih vydavatelství Elsevier)
- kolekce *SpringerLink* (časopisy a knihy společnosti BertelsmannSpringer, včetně kolekce časopisů, knih a referenčních prací vydavatele *Kluwer*)
- Computer Springer Library
- digitální knihovna *InterScience* (elektronické verze vybraných časopisů a dalších dokumentů vydavatelství Wiley)
- produkty (citační rejstříky) společnosti ISI *Web of Knowledge (Web of Science a Journal of Citation Reports)*
- *EIFLD* Direct multidatabáze vydavatele EBSCO (doplňující zdroj pro humanitní a společenské obory)

Vedle těchto konsorciálních zdrojů byl zajištěn přístup do elektronických informačních zdrojů, které financuje ČVUT pouze z vlastních prostředků, buď centrálních nebo fakultních: *MathSciNet* – digitální knihovna *Mathematical Reviews*, kolekce *Safari TechBooks Online*, encyklopedie *Wiley Encyclopedia of Biomedical Engineering a Wiley Encyclopedia of Medical Devices and Instrumentation*, databáze *INIS*, časopisy *IoP*, *Physical Review Online* a *Optical Letters*.

Vzhledem k tomu, že v roce 2008 bude končit program MŠMT IN, tudíž i financování výše uvedených zdrojů, byl zpracován materiál *Dostupnost elektronických informačních zdrojů na ČVUT* jako podklad pro proces výběru elektronických informačních zdrojů na ČVUT pro období 2009 – 2013. K rozhodování o návrhu zajištění informačních zdrojů pro další období byly předloženy statistické údaje o dlouhodobém využívání zdrojů dostupných na ČVUT, dále pak návrhy nových zdrojů a návrhy předpokládaných konsorcií pro přístup ke zdrojům. Návrh vychází z těchto priorit:

a) zajištění kontinuity přístupu k základním multioborovým informačním zdrojům (nejdůležitější je digitální knihovna *Science Direct*, která zpřístupňuje kolekci produktů a služeb vydavatele Elsevier),

b) zabezpečení přístupu do stěžejních databází zajišťujících informace pro hodnocení výsledků vědeckých pracovišť a pro porovnávání výsledků výzkumu a vývoje v ČR se světem (přístup k citačním rejstříkům ISI Thomson *Web of Knowledge – Web of Science a Journal of Citation Reports*, nově k abstraktové, citační a referenční databázi *Scopus*),

c) zajištění nákupu licencí k základním oborovým informačním zdrojům (buď k těm, které jsou dosud dostupné na ČVUT, příp. k některým novým informačním zdrojům).

V roce 2007 měli uživatelé přístup k elektronickým knihám z oblasti informačních technologií, které jsou obsaženy v kolekci *Safari Tech Books OnLine*. Dobře je využívána vlastní online služba, která jednak umožňuje uživatelům výběr knih pro vystavení, jednak umožňuje vést komunikaci mezi uživateli a s administrátorem kolekce. Počet zhlédnutých záznamů (čtených kapitol) se stále zvyšuje na rozdíl od přístupů k aplikaci. Znamená to, že zpřístupňovaná kolekce má již svůj okruh pravidelných uživatelů, kteří ji systematicky využívají. V roce 2007 bylo zaznamenáno 2 634 přístupů (v roce 2006 to bylo 2 516) a 8 918 čtených kapitol knih (pro srovnání v roce 2006 to bylo 7 736). V současné době kolekce obsahuje 5 374 knih.

Knihovní fondy byly doplněny o 196 titulů elektronických knih z vydavatelství *Elsevier* a *Wiley*. V tomto případě se jednalo o trvalý nákup titulů, ke kterým je časově neomezený přístup. Část nákupů z vydavatelství *Wiley* byla financována z prostředků projektu MŠMT 1N pro konsorcium technických vysokých škol. ČVUT díky tomu získalo přístup k 90 titulům, které byly vybrány na základě konkrétních požadavků akademických pracovníků. Zpřístupnění knih bylo netrpělivě očekáváno, proto stojí za to uvést, že od 29. 11. 2007 do 31. 12. 2007 bylo zaznamenáno 3 024 čtených (stažených) kapitol z celkového počtu 90 knih. Přístup k elektronickým knihám se ukázal nejenom jako vynikající využití zbylých finančních prostředků z grantu, ale zejména potvrdil trendy ve zpřístupňování online zdrojů.

V průběhu roku byla nabídka informačních zdrojů krátkodobě doplňována zkušebními přístupy k řadě komerčních produktů, tyto přístupy byly orientovány zejména na seznámení s novými zdroji či jinými možnostmi přístupu k již dostupným zdrojům na ČVUT.

Všechny zpřístupňované komerční zdroje byly soustředěny pod proxy server **Bránu EIZ** (<https://dialog.cvut.cz/>), která umožňuje autorizovaný přístup uživatelů. Autorizovaný přístup umožnil uživatelům i vzdálený přístup mimo jejich domovskou síť, což je v akademickém prostředí zvláště vítané. Autorizovaný přístup poskytoval podklady pro sledování a vyhodnocování využití zpřístupňovaných informačních zdrojů. V roce 2007 došlo k změně v přístupu – převážná většina uživatelů se hlásí do systému svým heslem ze Soustředěné správy uživatelů (SSU - USERMAP), takže nelze sledovat využití po všech součástech školy odděleně. Brána EIZ sloužila také pro přístup k vybraným elektronickým informačním zdrojům i jiným univerzitám – účastníkům společných projektů 1N. Monitorováním přístupů do databází byl zajištěn dohled správce nad dodržováním licenčních podmínek.

Související činností je **propagace elektronických zdrojů**. V Novinkách na hlavním webu ČVUT i na webu knihoven jsou vystavovány aktuálně informace o zkušebních přístupech k nabízeným zdrojům, dále pak informace o školeních, seminářích či materiálech, které jsou uživatelům k dispozici. Knihovny se snaží v rámci svých kapacitních možností nabízet zvláště začátečníkům další informace o dostupných produktech a souvisejících službách. Využívání elektronických informačních zdrojů bylo také podporováno centrálními prostředky ve výši 200 tis. Kč. Tyto prostředky byly využívány na služby související převážně se zajišťováním primárních dokumentů – dodávky plných textů článků, výpůjček dokumentů ze zahraničních knihoven nebo na financování rešerší z nepředplacených zdrojů.

Elektronické informační zdroje jsou jednoznačně v popředí zájmu akademické obce. Lze to vysledovat jednak ze statistických údajů jejich využívání, ale i z požadavků na navazující služby, se kterými se uživatelé obracují na knihovny. **Statistické údaje** obsahují pouze data kvantitativní, o počtech přístupů, počtech vyhledávání, počtech zobrazení, či stažení záznamů a plných textů. Bylo by dobré se zabývat vlastní výtěžností informačních zdrojů, informačním chováním uživatelů těchto zdrojů v porovnání s dosaženými studijními a vědecko-výzkumnými výsledky.

V následujících oddílech jsou uvedeny výsledky statistického sledování jejich využití a stručné zhodnocení jednotlivých produktů.

DIALOG – databáze Compendex, Iconda, Inspec, Metadex

Díky finančním prostředkům projektu MŠMT 1N 04067 *Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické obory*, jehož nositelem je ČVUT a účastníky jsou další vysoké školy (MU, TUL, UPa, UTB, VUT, VŠB-TUO, VŠCHT a ZČU), byl zajištěn přístup k dokumentografickým databázím *Compendex, Iconda, Inspec*.

V následující tabulce 6 jsou statistické údaje využití v ukazateli Počet zobrazených záznamů. Je vidět, že bezmála třetina zobrazených záznamů se neváže k součásti, ale

k uživatelům, kteří přistoupili ke zdrojům prostřednictvím SSU, takže výsledky jsou zkreslené. Proto v dalších shrnutích a tabulkách nebudeme rozlišovat využití po jednotlivých součástech.

2007	ICONDA	INSPEC	EiCOMPENDEX	METADEx	CELKEM
Fakulta architektury a Fakulta stavební	117	384	152	105	758
Fakulta biomedicínského inženýrství	6	841	68	68	983
Fakulta dopravní	1	269	18	95	383
Fakulta elektrotechnická	26	5 159	581	433	6 199
Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská	4	1 483	222	154	1863
Fakulta strojní	164	1 808	837	1 251	4 060
Masarykův ústav vyšších studií	1	0	0	2	3
VIC, Rektorát	17	103	10	22	152
SSU*	280	2 116	1 013	2 637	6 046
CELKEM	616	12 163	2 901	4 767	20 447

*SSU = údaje se vztahují k uživatelům, kteří k databázím nepřistupovali prostřednictvím fakultních serverů, ale přes Soustředěnou správu uživatelů (USERMAP)

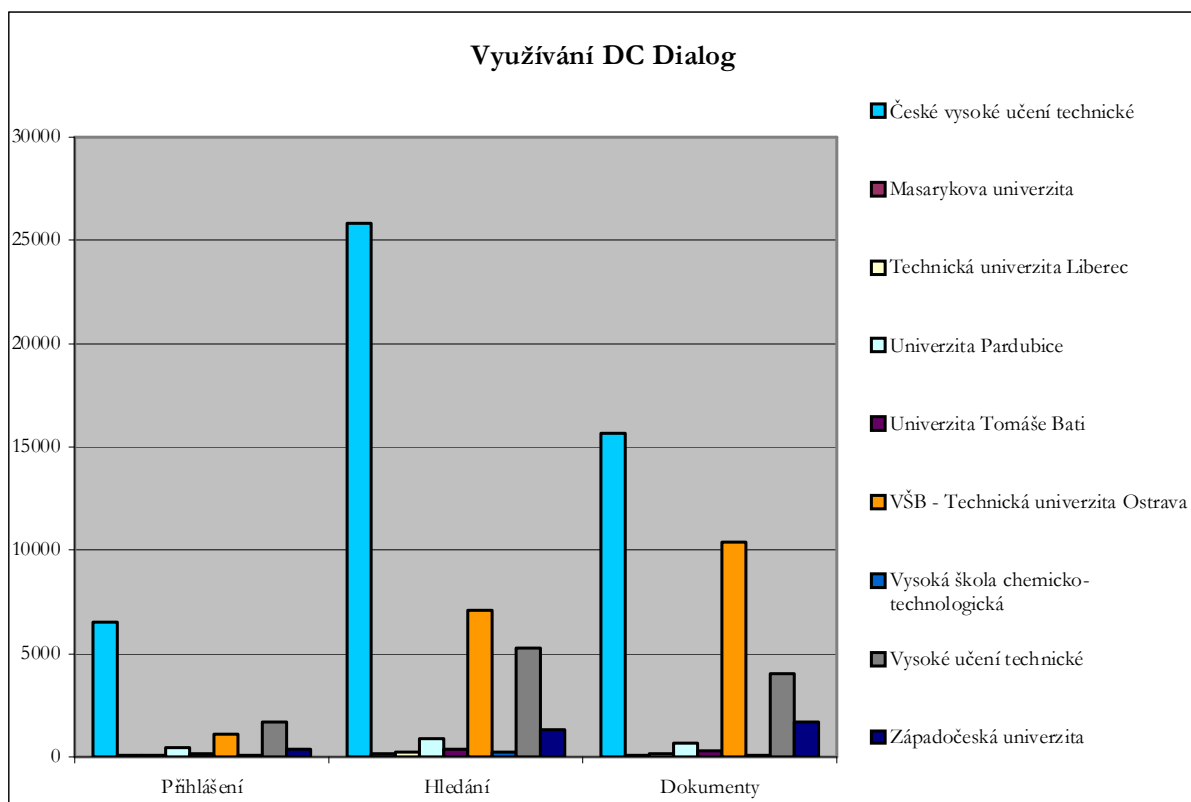
tab. 6

Zájem uživatelů ČVUT o dokumentografické databáze je stále značný, jak je vidět i ze srovnání s předchozími lety v tabulce 7, ale je třeba připustit klesající tendenci, která jde na vrub zejména možnostem získávání plných textů z jiných zdrojů. Srovnání je opět provedeno v ukazateli Počet zobrazených záznamů.

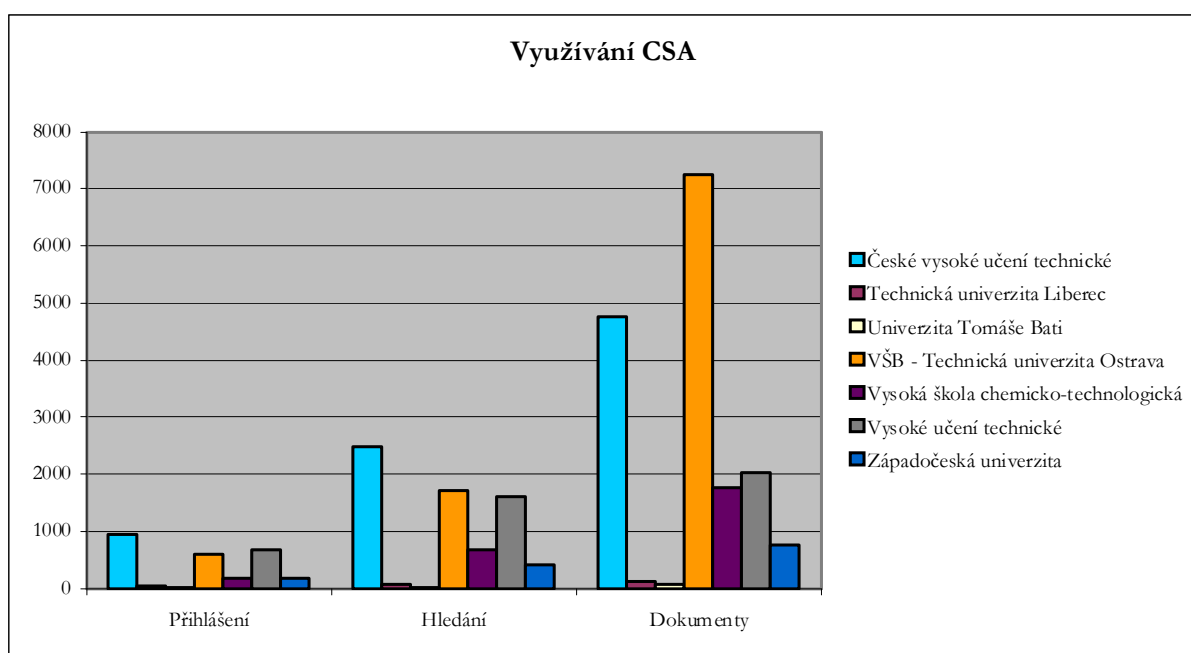
záznamy Dialog	2003	2004	2005	2006	2007
	13 795	19 845	24 317	23 801	20 447

tab. 7

Následující graf 8 ukazuje, v jakém poměru byly využívány v roce 2007 databáze Dialog (*Compendex*, *Iconda*, *Inspec*) na univerzitách, které jsou účastníky projektu MŠMT 1N *Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické obory*. Na grafu 9 je toto srovnání provedeno u dalšího zdroje – materiálové kolekce CSA (stěžejní databáze Metadex).

graf 8

graf 9

Vzhledem k dlouhodobému přístupu k databázím *Compendex*, *Iconda*, *Inspec* prostřednictvím databázového centra Dialog lze hodnotit výhody a nevýhody a jejich analýzou podpořit rozhodování pro další období. Vedle výhodné ceny byla přínosem možnost jednorázového prohledávání databází pomocí jednoduchého formuláře, který byl připraven v roce 2004 pro výše zmiňovaný projekt 1N. Vzhledem k dynamickému vývoji v oblasti EIZ (užití nejnovějších technologií, nové produkty a služby, vývoj producentů firem apod.) se čím dál víc ukazují

i nevýhody tohoto rozhraní. Databázové centrum Dialog nenabízí uživatelský komfort jako modernější přístupová rozhraní s implementací špičkových nástrojů informačních a komunikačních technologií. Vzhledem k tomu, že konkurenční prostředí v obchodu s informacemi je velké, je možné i očekávat změny na straně firmy Dialog. Odlišná je situace u materiálové kolekce CSA, jejich rozhraní CSA Illumina je novější a lépe odpovídá potřebám uživatelů.

IEEE Computer Society Digital Library (CSLSP-e), The ACM Digital Library, kolekce Lecture Notes in Computer Science

Přístup k *IEEE Computer Society Digital Library* byl zajišťován v rámci projektu 1N 04058 *Informační zdroje na podporu výzkumu v informatice* (nositel Masarykova univerzita). Dalšími informačními zdroji, které byly v rámci tohoto projektu zpřístupněny, byla digitální knihovna *The ACM Digital Library* a kolekce *Lecture Notes in Computer Science*. Sledován je počet zobrazených článků (tabulka 8). Údaje za *ACM Digital Library* (ACM-DL) a *Lecture Notes in Computer Science* (LNCS-online) jsou získávány od producenta zdrojů. Údaje o využívání *IEEE Computer Society Digital Library* byly sledovány monitorováním přes autorizační server ČVUT.

2007	IEEE – CS	ACM-DL	LNCS-online
počet článků	1 060	2 051	4 426

tab. 8

Web of Knowledge (Web of Science + Journal Citation Reports)

Díky účasti v projektu 1N 1N04144 *Multilicence na přístup do databáze WoK (přístup do Web of Science a Journal Citation Reports)*, jehož nositelem je Knihovna AV ČR, pokračoval přístup k portálu Web of Knowledge. Jaký byl zájem o citační rejstříky v roce 2007 je uvedeno v tabulce 9. Pokračující trend růstu využívání je doložen čísly z předchozího roku u využívání WoS.

2007	Počet přístupů	Počet hledání	Celkem záznamů
Web of Science	7 253 (6 444)*	40 669 (28156)*	38 208 (27 086)*
JCR	1 728	2 233	3 562

*čísla roku 2006 jsou v závorkách

tab. 9

Další elektronické informační zdroje (EIZ)

Dnes již nepostradatelným zdrojem jsou kolekce elektronických verzí časopisů, zejména vydavatele Elsevier Science. Díky účasti ČVUT v projektu 1N 1N04124 *Primární elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro vědu a výzkum* (nositel Státní technická knihovna) pokračoval v roce 2007 přístup k 1 598 titulům časopisů. Výrazně největší zájem byl o digitální knihovnu vydavatelství Elsevier Science *Science Direct*, ze které bylo uživatelům ČVUT zpřístupněno 150 titulů. Systém *SpringerLink* umožnil přístup k 1 117 titulům vydavatelství Springer (v tomto počtu jsou zahrnuty i časopisy vydavatelství Kluwer). Další 24 titulů bylo dostupných v rámci digitální knihovny společnosti IEEE CS a 90 titulů v digitální

knihovně ACM. Při srovnání počtu zpřístupňovaných titulů a počtu stažených článků je jasně vidět prioritou uživatelů ČVUT – *Science Direct*.

Doplňujícím zdrojem jsou databáze firmy EBSCO, zajištěné projektem 1N 1N04129 *Databáze EBSCO - zdroj vědeckých informací pro humanitní a společenské obory* (nositel Národní knihovna ČR). Zájem je stále o databázi *MathSciNet* (elektronická podoba matematických referátových časopisů).

V tabulce 10 jsou statistické údaje, které sledují využití výše uvedených zdrojů. Přístup k těmto EIZ je sledován na základě IP adres producenty, kteří jsou poskytovateli těchto údajů.

2007	Počet přístupů	Počet hledání	Zobrazení		Celkem záznamů
			Citace/abstrakt	Plný text	
ScienceDirect	15 059	37 608	9 596	57 465	67 061
InterScience	6 429	4 033	4 954	2 507	7 461
MathSci	7 389	12 761			
eIFL Direct	1 705	7 979	1 373	1 463	2 836
MetaPress				8 783	8 783

tab. 10

Science Direct – služba nad časopisy vydavatelství Elsevier.

InterScience – služba vydavatelství Wiley.

MathSci – přístup do referátových časopisů Math. Reviews a Current Math. Contents.

eIFL Direct – přístup do databází firmy EBSCO (časopisy, publikace z humanitních, sociálních a medicínských oborů).

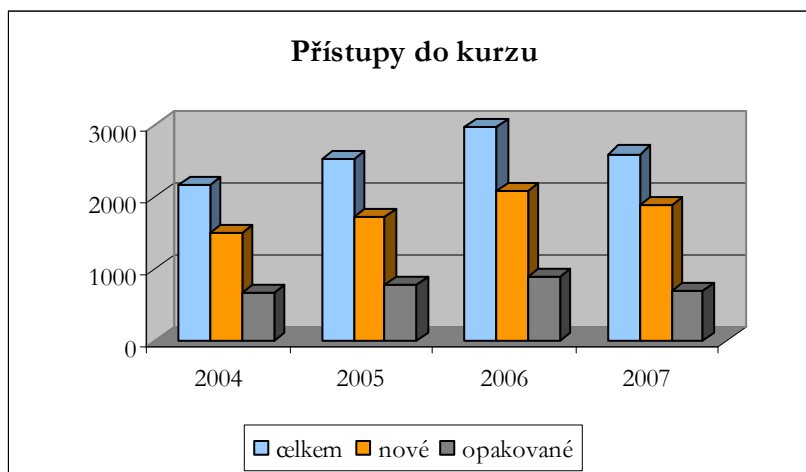
MetaPress (dříve SpringerLink) – služba nad časopisy vydavatelství Bertelsmann Springer, tj. včetně produkce Kluwer.

Informační vzdělávání uživatelů

Knihovníci pokračovali v různých formách vzdělávací činnosti, ale je třeba konstatovat, že tyto aktivity nelze systematicky rozvíjet bez dostatečného kapacitního posílení. Přesto se dařilo realizovat některé vzdělávací akce, zejména pro podporu efektivního využívání informačních zdrojů. Studenti i pedagogové si mohou sami sjednat seminář či školení podle konkrétních potřeb. Zájem stále trvá o poskytování individuálních konzultací, příp. v menších skupinách. Některé katedry či ústavy si vyžádaly účast knihovníků ve výuce, na Fakultě strojní je již několik let vypisován volitelný předmět Informační zdroje a povinný předmět pro 4. semestr studia v angličtině Information Literacy Course, který vede PhDr. Ludmila Tichá.

V roce 2007 byly zahájeny práce na vytvoření *Koncepce rozvoje informační gramotnosti na ČVUT* s cílem vytvářet podporu pro práci s odbornými informacemi, pro psaní odborných textů, pro používání nových technologií a služeb pro efektivní využití informačních zdrojů.

Samostatnému vzdělávání studentů je určen veřejně přístupný kurz pro práci s informacemi, vystavený na webové adrese <http://knihovny.cvut.cz/vychova/infvychova.htm> pod názvem *Informační výchova*. Přestože kurz volá po inovaci, na kterou opět chybějí pracovní síly (kurz je v provozu již 5 let s minimální údržbou), je pro řadu studentů aktuální a přínosný. Lze to dokladovat statistikami přístupů. V roce 2007 bylo zaznamenáno celkem 2 591 přístupů, z toho 936 přístupů z domény ČVUT, velký zájem projevili uživatelé mimo síť ČVUT. Statisticky lze rozlišit přístupy nové a opakované přístupy - viz graf 10.

graf 10

V průběhu roku byla realizována školení pro uživatele služby RefWorks. Prezentace ze školení, která obsahovala návod a postup práce se službou RefWorks, byla umístěna na webové stránky Knihovny ČVUT, aby byla k dispozici i těm uživatelům, kteří se nemohli zúčastnit školení. Jako další podpůrný materiál byl vytvořen návod *Jak importovat záznamy z předplacených databází do RefWorks?*, který je pravidelně doplňován a aktualizován. K dispozici je také propracovaný systém nápověd a tutoriálů, který je zveřejněn na serveru RefWorks. Od českého distributora produktu RefWorks byly získány manuály ve formě jednoduché skládačky s přehledným popisem, jak začít pracovat s Refworks, které byly dány k dispozici uživatelům do knihoven ČVUT a rozdány účastníkům školení. Jejich elektronická verze byla vystavena na webových stránkách Knihoven ČVUT.

Vysokoškolské kvalifikační práce

Od roku 2006 ČVUT plní povinnost danou novelou VŠ zákona č. 552/2005 (§ 47b) tím, že zveřejňuje závěrečné práce na úrovni bibliografického záznamu prostřednictvím Katalogu knihoven ČVUT. Do samostatné databáze VŠKP, která obsahuje záznamy o obhájených diplomových a bakalářských pracích, jsou importovány údaje z Informačního systému ČVUT. Na konci roku 2007 databáze obsahovala bezmála 6 000 záznamů, z čehož je patrný značný objem závěrečných prací na ČVUT. Přitom databáze neobsahuje všechny práce obhájené v roce 2006, protože její plnění se odvíjelo až od data 5. 6. 2006, kdy byl vydán příkaz rektora.

S podporou rozvojového projektu byly v roce 2007 realizovány práce na řešení pilotního systému e-VŠKP ČVUT. Výběr softwarového produktu pro budování systému e-VŠKP ČVUT (s funkcí institucionálního repozitáře a digitální knihovny) byl orientován na open source software DSpace. Software byl lokalizován a byla vytvořena testovací verze DSpace ČVUT, která byla zatím umístěna na chráněném serveru s omezeným přístupem <http://dspace.cvut.cz/dspace/>. Vlastní implementace DSpace ČVUT byla realizována v roce 2007 pouze jako prozatímní řešení pro pilotní testování. Do konce roku 2007 byl testován export metadat z Informačního systému ČVUT a jejich import do Dspace ČVUT a připraveno pilotní řešení pro Fakultu biomedicínského inženýrství, která zpřístupnila plné texty bakalářských prací obhájených v roce 2007.

Práce na budování systému e-VŠKP ČVUT (pod názvem Digitální knihovna DSpace ČVUT) budou pokračovat v roce 2008.

Podpora vědy a výzkumu

Knihovny se v roce 2007 více zaměřily na oblast konkrétní podpory výzkumu na ČVUT. Jednalo se o aktivity související s hodnocením a srovnáváním výsledků školy v publikacích a ohlasech na tyto výsledky (citace). Pracovníci se podíleli na zpracování podkladů pro hodnocení školy, sledovali aktuální dění kolem hodnocení vědy a výzkumu a prostřednictvím webových stránek informovali o nových dokumentech o rozvoji a hodnocení vědy a výzkumu v ČR.

Online podpora této oblasti vyústila ve vytvoření nové sekce na webových stránkách knihoven ČVUT. Cílem nové sekce Podpora vědy a výzkumu byla snaha soustředit na jednom místě nejvýznamnější služby, informace, pomůcky a odkazy určené pro podporu vědecké práce – zveřejňování novinek WoS, JCR, zveřejňování metodických materiálů, online kurzy pro práci s citačními rejstříky apod. Pro tyto účely byla využita i výše zmiňovaná služba *RefWorks*. Její modul RefShare byl použit ke zveřejňování informací o aktuální publikační činnosti pracovníků ČVUT podchycené v citační databázi Web of Science (ISI Web of Knowledge). Ukázalo se, že byla zvolena velmi dobrá strategie pro informování zvláště vědeckých pracovníků, kteří takto mohou porovnávat své údaje o publikační činnosti evidované v informačním systému školy s údaji zveřejněnými ve Web of Science, případně pak mohou upozorňovat na nesrovnalosti, které by vedly ke zkreslování hodnocení vědy a výzkumu na škole. Ze sdíleného adresáře byl vytvořen RSS kanál, kterým mohou být zájemci v týdenních aktualizacích informováni.

Knihovní systém

Provoz fakultních knihoven a knihoven vysokoškolských ústavů ČVUT byl podporován knihovním systémem Aleph. Pracovníky VIC byly zajišťovány správa a řízení, dílčí úpravy na základě požadavků knihoven, komunikace s distributorem knihovního systému, sledování novinek a změn, jejich nastavování do systému. V roce 2007 byly provedeny úpravy katalogu knihoven ČVUT, které vedly k rozšíření služeb. Byly vytvořeny samostatné databáze bibliografických záznamů odebíraných časopisů, elektronických knih ve fondech ČVUT a elektronických časopisů. Dále bylo připraveno prostředí pro zveřejňování nových přírůstků (novinek) ve fondech knihoven. Průběžně byla spravována a naplňována samostatná databáze VŠKP (záznamy o obhájených diplomových a bakalářských pracích). Byla provedena nová revize výpůjčního modulu, ze které vyplynuly úpravy některých nastavení v systému. Provoz systému byl průběžně monitorován, případné problémy byly okamžitě řešeny. Technické zajištění systému Aleph si vyžádalo v roce 2007 provedení výměny disků serveru. Centrálně byla zajišťována aktualizace a správa dalších knihovnických aplikací. Ve spolupráci s příslušnými odděleními VIC byla zabezpečována správa serverů - speciálního serveru, na kterém pracují všechny knihovny a práva dalších aplikačních serverů pro potřeby knihoven.

Prostorové vybavení

Prostorová situace knihoven se v roce 2007 nezměnila. Počet studijních míst je 519 míst, což je k počtu uživatelů knihoven ČVUT velmi málo. Chybí další prostory pro zpřístupňování fondu ve volném výběru. Prostorová kapacita jednotlivých pracovišť, uvedená v tabulce 11, zahrnuje veřejný prostor (výpůjční oddělení, studovny a volně přístupný fond), kanceláře a sklady.

	FSV+FA	FS	FEL	FJFI	FD	FBMI	MÚVS	KÚ	VIC	CELKEM
Plocha m²	914	951	565	410	412	80	46	159	20	3 557

tab. 11

Personální obsazení

Kapacity pracovníků, kteří se věnovali knihovnicko-informačnímu zabezpečení na ČVUT, se v roce 2007 mírně navýšily. V tabulce 12 je uveden fyzický počet pracovníků a počet přepočtených úvazků na jednotlivých knihovnách a ve VIC.

ČVUT	FSV+F	FS	FEL	FJFI	FD	FBMI	MÚVS	KÚ	VIC*	CELKEM
pracovníci	9	13	8	4	3	1	2	1	10	51
přepočtení	8,0	9,4	7,5	3,2	2,5	0,8	2,0	1,0	6,0	40,5

tab. 12

* v rámci VIC jsou započítáni pracovníci odd. knihoven + pracovníci VIC, kteří zabezpečují technické a programové vybavení

V tabulce 13 jsou pro srovnání uvedeny přepočtené úvazky knihovníků a pracovníků oddělení knihoven od roku 2001.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
knihovníci	32,8	32	32,8	32	33,6	34,4	33,8	34,5
odd.knihov. VIC	3,6	4,8	4,5	5	4,7	5	4,8	6
Celkem	36,4	36,8	37,3	37	38,3	39,4	38,6	40,5

tab. 13

Všichni pracovníci knihoven i pracovníci oddělení knihoven VIC bez výhrad zaslouží uznání za práci na svých pracovištích a za týmovou spolupráci v rámci univerzity.

Účast ČVUT v projektu Národní technické knihovny

Ani v roce 2007 nedošlo k dořešení klíčových otázek (právní, majetkové a organizační) v projektu Národní technické knihovny (NTK). Přesto se pracovníci VIC zabývali zejména problematikou informační infrastruktury NTK a analyzovali možnosti ČVUT participovat na budoucím uspořádání NTK. V závěru roku bylo vedením školy rozhodnuto pokračovat v přípravě ČVUT pro vstup do projektu NTK.

V zájmu nepřerušování příprav možné participace ČVUT v NTK byl podán v rámci Rozvojových projektů ČVUT na rok 2008 projekt *Transformace knihoven ČVUT a příprava provozu v novém prostředí*. Projekt je zaměřen na provedení změn, které se budou týkat nové funkční struktury systému knihoven ČVUT, jejich celkové transformace a návrhu řešení provozu v novém prostředí, které vznikne v souvislosti s výstavbou NTK. Dílčím cílem je implementace nového systému stavění knih podle Třídění Kongresové knihovny (LCC), která bude zahájena v knihovnách ČVUT v roce 2008.

Další aktivity

Další vzdělávání knihovníků

Pracovníci knihoven se účastnili řady odborných a vzdělávacích akcí, které byly zaměřeny na rozšiřování jejich odborných znalostí a seznamování se s novinkami ve všech oblastech knihovnické a informační praxe. Řada z nich pokračovala ve výuce angličtiny, v kurzech pořádaných ČVUT.

V souvislosti s přípravou zavedení nového třídění pro stavění knihovního fondu (Library of Congress Classification – LCC) proběhly školící akce pro knihovníky. Úvodní základní školení provedla Mgr. Tereza Macháčková. Od 26. 2. 2007 do 9. 3. 2007 bylo uskutečněn kurz pro knihovníky ČVUT, STK a VŠCHT, který vedl americký lektor R. Sapon-White jako host ČVUT.

Členství v odborných organizacích

Asociace knihoven vysokých škol ČR, z. s.p.o (AKVŠ)

Činnost AKVŠ byla v roce 2007 zaměřena na rozvoj národní a mezinárodní spolupráce, na problematiku zpřístupňování závěrečných vysokoškolských prací a informační vzdělávání. Opět se zabývala dostupností elektronických informačních zdrojů na vysokých školách. Ve výkonném výboru pracovala PhDr. Barbora Ramajzlová jako předsedkyně, PhDr. Marta Machytková byla členkou výkonného výboru s pověřením spolupráce s Radou vysokých škol, PhDr. Ludmila Tichá působila jako předsedkyně Odborné komise pro informační výchovu a informační gramotnost AKVŠ, v této komisi pracovala Mgr. Zdena Cívínová a Mgr. Ilona Trtíková. Podrobné informace o aktivitách AKVŠ jsou na webových stránkách asociace (<http://www.akvs.cz>).

International Association of Technological University Libraries (IATUL)

IATUL je mezinárodní asociace, založená v roce 1965, která působí zároveň jako podsekcce největšího knihovnického sdružení The International Federation of Library Associations (IFLA). ČVUT je řádným členem asociace IATUL od roku 2001. Knihovny ČVUT zastupuje PhDr. Marta Machytková. Členské poplatky jsou hrazeny z provozu oddělení knihoven VIC. IATUL pravidelně organizuje výroční konferenci v různých částech světa. V roce 2007 byla 28. výroční konference ve Stockholmu na téma „Global Access to Science“ bez naší účasti.

V dalších odborných organizacích jsou členy jednotliví pracovníci (individuální členství) – Svaz knihovníků a informačních pracovníků, European Network on Information Literacy, European Forum for Information Literacy.

Knihovnické aktivity – prezentace činnosti, zahraniční cesty

Pokračovaly stále aktivity knihovníků ČVUT. PhDr. Barbora Ramajzlová zastupovala vysokoškolské knihovny v Ústřední knihovnické radě MK ČR. PhDr. Marta Machytková v roce 2007 působila jako místopředsedkyně oborové komise TOE ve Fondu rozvoje vysokých škol a PhDr. Helena Kovářiková byla členkou hodnotící komise programu VISK 9 a členkou pracovních komisí Národní knihovny.

Pracovníci oddělení knihoven organizovali a garantovali 11. ročník celostátního semináře *Automatizace knihovnických procesů 2007* (16. – 17. 4. 2007 v Liberci). PhDr. Ludmila Tichá byla odborným garantem 5. ročníku semináře *Informační výchova a informační gramotnost v teorii a praxi vzdělávacích institucí 2007*, který se konal 20. 9. 2007 v Praze. Aktivní byla ze strany ČVUT účast na 14. ročníku *Bibliotheca Academica 2007* (dříve pod názvem *Celostátní porada vysokoškolských knihoven*),

kteří se konala 30. – 21. 10. 2007 v Ostravě. V programu vystoupily PhDr. Marta Machytková, PhDr. Barbora Ramajzlová a PhDr. Ludmila Tichá.

V květnu byla PhDr. Ludmila Tichá pozvaná na *Seminár akademických knižníků: Informačná gramotnosť a vzdelávacie aktivity AK*, který pořádala Slovenská asociácia knižníc v Žilíně. Vystoupila tu s příspěvkem o základních strategických dokumentech a programech na podporu informační gramotnosti v ČR a o informačním vzdělávání na ČVUT. Na pozvání Slovenské asociácie knižníc se zúčastnily PhDr. Ramajzlová a PhDr. Tichá se svými příspěvky mezinárodního odborného semináře *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti*, který se uskutečnil dne 12. 9. 2007 ve Zvolenu. PhDr. Tichá se dále zúčastnila, také na pozvání pořadatelů, konference *Lifelong Learning in the City-Region* (23. – 25. 9. 2007, Pécs) a *Regional Meeting on Information Literacy and Lifelong Learning* (8. – 9. 10. 2007, Madrid). PhDr. Marta Machytková se zúčastnila mezinárodního semináře zaměřeného na problematiku pořizování a zveřejňování vysokoškolských kvalifikačních prací. Seminář *10th International Symposium on Electronic Theses and Dissertations* se konal ve dnech 13. až 16. 6. 2007 v Uppsale, ve Švédsku.

V prosinci navštívily PhDr. Helena Kovářiková a Mgr. Tereza Macháčková univerzitní knihovnu TU Wien s cílem získat konkrétní zkušenosti s provozem knihovního systému Aleph. PhDr. Barbora Ramajzlová navštívila světový veletrh informačních zdrojů *Online Information 2007* v Londýně.

Publikační a přednášková činnost

MACHÁČKOVÁ, Tereza. Třídění Kongresové knihovny. Ikaros [online]. 2007, roč. 11, č. 6 [cit. 2008-05-27]. Dostupné na WWW: <http://www.ikaros.cz/node/4182>. URN-NBN:cz-ik4182. ISSN 1212-5075.

MACHYTKOVÁ, Marta. Online služby knihoven ČVUT nad kolekcí elektronických knih. In *Knihovny současnosti 2007. Sborník z 15. konference, konané ve dnech 11. - 13. září 2007 v Seči u Chrudimi*. Brno 2007. 515 s. ISBN 978-80-86249-41-7. Dostupné z WWW: <http://www.sdruk.cz/sec/2007/sbornik/3-04.pdf>

MACHYTKOVÁ, Marta. *Univerzity, zebříčky hodnocení a role jejich knihoven*. Vyzvaná přednáška na BA - CPVŠK 2007, Ostrava, 30.-31.10.2007 [online]. Dostupné z WWW: <http://knihovna.vsb.cz/ba2007/machytkova.pps>

TKAČÍKOVÁ, Daniela; RAMAJZLOVÁ, Barbora (ed.). *Automatizace knihovnických procesů - 11 : sborník z 11. ročníku semináře pořádaného ve dnech 16.-17. května 2007 v Liberci*. Praha : ČVUT - Výpočetní a informační centrum, 2007, 136 s. ISBN 978-80-01-03691-4.

RAMAJZLOVÁ, Barbora. Koordinace a spolupráce – úloha Asociace knihoven vysokých škol ČR. In *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti. Medzinárodný odborný seminár, Technická univerzita vo Zvolene, Slovenská asociácia knižníc, 12. september 2007*. CDROM. TU vo Zvolene 2007. 8 s. ISBN 978-80-228-1778-3. Prezentace [online] 2007, [cit. 16.1.2008]. Dostupné na WWW: http://www.tuzvo.sk/files/3_7_OrganizacneSucasti/SLDK/Ramajzlova.pdf

RAMAJZLOVÁ, Barbora. *Činnost AKVŠ v roce 2007*. Vyžádaná přednáška na BA-CPVŠK 2007 Ostrava, 30.- 31.10.2007 [online]. Dostupné z WWW: <http://knihovna.vsb.cz/ba2007/ramajzlova-01.pps>

TICHÁ, Ludmila. Pilotní průzkum informační gramotnosti vysokoškolských studentů v České republice. In *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti. Medzinárodný odborný seminár, Technická*

univerzita vo Zvolene, Slovenská asociácia knižníc, 12. september 2007. CDROM. TU vo Zvolene 2007. 8 s. ISBN 978-80-228-1778-3. Prezentace [online] 2007, [cit. 16.1.2008]. Dostupné na WWW: http://www.tuzvo.sk/files/3_7_OrganizacneSucasti/SLDK/Ticha.pdf

TICHÁ, Ludmila. Implications for Higher Education Institutions in the Czech Republic. In *Lifelong Learning in the City Region. Pascal International Conference, 23rd – 25th September 2007. Conference Proceedings*. [CDROM]. 7 s.

TICHÁ, Ludmila. *Činnost komise IVIG v roce 2007 a informační vzdělávání na vysokých školách v ČR*. Vyžádaná přednáška na seminář IVIG, Praha, 20. září 2007. [online] 2007. [cit. 16.1.2008]. Dostupné na WWW: <http://knihovny.cvut.cz/ivig/ivig2007.html>

TICHÁ, Ludmila. *Information Literacy in the Czech Republic*. [online]. Vyžádaná přednáška na Regional meeting on Information Literacy and Lifelong Learning, Madrid 8 – 9 October 2007. [cit. 16.1.2008]. Dostupné na WWW: <http://cf.hum.uva.nl/akb/efil/files/Ticha-Regional%20meeting%20on%20IL%20and%20LLL.pps>

TICHÁ, Ludmila. *Činnost komise IVIG v roce 2007*. Vyžádaná přednáška na *BA-CPVŠK 2007*, Ostrava, 30.-31. října 2007. [online]. [cit. 16.1.2008]. Dostupné na WWW: <http://knihovna.vsb.cz/ba2007/ticha.pps>

TICHÁ, Ludmila. *Knihovny jako součást vzdělávacího systému na podporu informační gramotnosti občanů*. [PPT]. Vyžádaná přednáška na seminář Informační společnost, kvalita veřejných služeb a kvalita života, ČSVTS, Praha, 21.11.2007. 12 snímků.

Granty

Úspěšnou aktivitou knihovníků ČVUT je práce na rozvojových projektech. Získáváním grantů se zabývali převážně pracovníci oddělení knihoven, kteří připravovali projekty s celoškolskou působností. Projekty byly realizovány ve spolupráci s vedoucími knihoven a účinnou podporou všech knihovníků.

Granty za rok 2007:

- *Zpřístupňování elektronických vysokoškolských kvalifikačních prací – pilotní realizace systému e-VŠKP ČVUT* – podprojekt v rámci projektu Rozvoj infrastruktury ČVUT v Praze pro splnění požadavků závazných předpisů a pokynů, Rozvojové projekty MŠMT na rok 2007, řešitelka podprojektu Barbora Ramajzlová
- *Referenční služby online – rozvoj služeb knihoven ČVUT* – projekt FRVŠ, řešitelé Barbora Ramajzlová, Ilona Trtíková
- *Pokračování v harmonizaci lokální databáze autoritních záznamů ČVUT se souborem národních autorit (SNA) v prostředí ALEPH 500* – program MK – Veřejné informační služby knihoven 9, řešitelka Helena Kovářiková
- *Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické obory* – program MŠMT Informační infrastruktura (1N), řešitelka Barbora Ramajzlová (pokračující projekt)

Granty podané na rok 2008:

- *Serials Solutions – další krok k rozvoji informačních e-slujeb knihoven ČVUT* – projekt FRVŠ, řešitelka Ilona Trtíková, Tereza Macháčková
- *Systém eVŠKP ČVUT – budování digitálního fondu závěrečných prací* – podprojekt v rámci rozvojového projektu *Plnění technických požadavků v oblasti používání zdrojů ionizujícího záření a budování systému eVŠKP na ČVUT v Praze*, Rozvojové projekty MŠMT na rok 2007, řešitelka podprojektu Barbora Ramajzlová
- *Transformace knihoven ČVUT a příprava provozu v novém prostředí* – podprojekt v rámci projektu Program na rozvoj přístrojového vybavení a moderních technologií, Rozvojové projekty MŠMT na rok 2007, řešitelka podprojektu Barbora Ramajzlová
- *Informační vzdělávání bez bariér: webový portál pro rozvoj informační gramotnosti a podporu celoživotního vzdělávání* – centralizovaný rozvojový projekt MŠMT na rok 2008. Zúčastněné školy: Česká zemědělská univerzita v Praze, České vysoké učení technické v Praze, Západočeská univerzita v Plzni, koordinátor: PhDr. Hana Landová, Česká zemědělská univerzita, řešitelka projektu za ČVUT: PhDr. Ludmila Tichá
- *Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické obory* – program MŠMT 1N Informační infrastruktura pro výzkum, řešitelka Barbora Ramajzlová (pokračující projekt 2004 – 2008)

Seznam zaměstnanců knihoven

Fakulta	Jméno	E-mail	Telefon	Činnost
F S v + F A	PhDr. Lenka Krejčová	krejцова@fsv.cvut.cz	224354464	vedoucí knihovny
	Dana Hanzlová	hanzlova@fsv.cvut.cz	224354463	zástupkyně, katalogizace
	Olga Heřmanová	hermanova@fsv.cvut.cz	224353733	čítárna časopisů
	Helena Libovická	helenalibovicka@fsv.cvut.cz	224353749	výpůjční protokol
	Eva Moravcová	moravcov@fsv.cvut.cz	224354462	expedice – sklad
	Bc. Bohdana Němečková	bohdana.nemeckova@fsv.cvut.cz	224354465	MVS, MMVS, EDD, VPK
	Drahomíra Sakslová		224353733	čítárna časopisů
	Ing. Zuzana Statečná	zuzana.statecna@fsv.cvut.cz	224353749	výpůjční protokol
	Miroslava Zaisová	miroslava.zaisova@fsv.cvut.cz	224354465	akvizice časopisů
F S	PhDr. Ludmila Tichá	ludmila.ticha@fs.cvut.cz	224357309	vedoucí knihovny, akvizice, výuka
	Mgr. Zdenka Cívínová	zdenka.civinova@fs.cvut.cz	224357211 224355680	rešerše, pasivní MVS, MMVS, výuka
	Mgr. Daniela Cizlová	daniela.cizlova@fs.cvut.cz	224357209	akvizice, výměna
	Lenka Ečerová	lenka.ecerova@fs.cvut.cz	224357308	aktivní MVS, periodika
	Jaroslava Holíková	jaroslava.holikova@fs.cvut.cz	224355682	studovna Dejvice
	Hana Stárková	hana.starkova@fs.cvut.cz	224357481	výpůjční protokol
	Ing. Jiří Knězů, CSc.	jiri.knezu@fs.cvut.cz	224357310	vedoucí studovny Karlovo nám.
	Ing. Marie Kutinová	marie.kutinova@fs.cvut.cz	224355681	vedoucí studovny Dejvice
	Stanislav Ledinský	stanislav.ledinsky@fs.cvut.cz	224357310	studovna Karlovo nám.
	Ing. Miloš Ostádal	milos.ostadal@fs.cvut.cz	224355682	studovna Dejvice
	Ilona Poláčková	ilona.polackova@fs.cvut.cz	224357209	katalogizace, správa fondu
	Jana Taublerová	Jana.Taublerova@fs.cvut.cz	224357209	fakturace, odpisy
	Karel Veselý	karel.vesely@fs.cvut.cz	224357310	studovna Karlovo nám.
F E L	PhDr. Marta Machytková	machytko@fel.cvut.cz	224352374	vedoucí knihovny
	Adéla Hruběšová	hrubesov@fel.cvut.cz	224353920	studovna časopisů
	Věra Kočová	kocova@fel.cvut.cz	224352396	MVS, MMVS
	Ludmila Kučerová	kucero@fel.cvut.cz	224352376	výpůjční protokol
	Helena Zítková	zitkova@fel.cvut.cz	224353579	studovna s volným výběrem
	Mgr. Jana Sedláčková	sedlacko@fel.cvut.cz	224353920	periodika
	Irena Šimáková	simakova@fel.cvut.cz	224352375	akvizice
	Marie Žalská	zalska@fel.cvut.cz	224352376	katalogizace
F J F I	Mgr. Jarmila Štruncová	jarmila.struncova@fjfi.cvut.cz	224358307	vedoucí knihovny, akvizice, katalogizace, aktivní MVS
	Ivana Pittnerová	ivana.pittnerova@fjfi.cvut.cz	224358340	studovna, periodika, pasivní MVS, MMVS, EDD
	Zdena Chaberová	zdena.chaberova@fjfi.cvut.cz	224358305	výpůjční protokol, pasivní EDD

Fakulta	Jméno	E-mail	Telefon	Činnost
FD	Mgr. Ilona Rožánková	rozankova@fd.cvut.cz	224359191	vedoucí knihovny, akvizice, katalogizace
	Josef Jílek	jilek@fd.cvut.cz	224359191	výpůjční protokol, katalogizace, MVS
	Leona Šrůtová	srutova@fd.cvut.cz	224359191	výpůjční protokol, periodika, MVS
KÚ	PhDr. Jaroslava Goldšmídová	gold@klok.cvut.cz	224353562	vedoucí knihovny
MÚVS	Bc. Magdalena Maňhalová	manhalova@muvs.cvut.cz	224359153	vedoucí knihovny
	Vít Mrkvička	mrkvicka@muvs.cvut.cz	224359153	referenční služby
FBMI	Stanislava Bořilová	borilova@fbmi.cvut.cz	224358455	vedoucí knihovny
VIC	PhDr. Barbora Ramajzlová	ramajzlo@vc.cvut.cz	224358445	vedoucí oddělení knihoven
	Ing. Jiří Cejp	cejp@fel.cvut.cz	224352017	systémový technik, správce systému Aleph
	RNDr. Ivana Hájková	hajkova@vc.cvut.cz	224358450	systémová knihovnice, knihovna VIC
	PhDr. Helena Kovářiková	kovariko@vc.cvut.cz	224358451	metodik knihovnických činností, vývoj a správa DSpace, eVŠKP
	Mgr. Michaela Morysková	morysko@vc.cvut.cz	224358406	informační technik
	Mgr. Tereza Macháčková	machacko@vc.cvut.cz	224358451	systémový knihovník, metodik knihovnických činností
	Mgr. Ilona Trtíková	trtikova@vc.cvut.cz	224358446	webové stránky, administrace a školení referenčních služeb
	Ing. Petr Vandrovec	vandrove@vc.cvut.cz	224358450	systémový technik